

ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ

Полтавський державний медичний університет

(м. Полтава, Україна)

Вступ.

Підготовка лікаря на сучасному етапі потребує глибокого засвоєння фундаментальних базових предметів та клінічних дисциплін з урахуванням найсучасніших досягнень медичної науки та практики. Одночасно, якість підготовки лікаря визначається не лише обсягом отриманих знань і навичок, але й здатністю до самоосвіти і творчої діяльності [1, 2, 3, 4].

Мета дослідження.

Визначити особливості викладання клінічних дисциплін за новими стандартами.

Основна частина.

У сучасних умовах безперестанно зростаючого потоку інформації, яку раніше людина отримувала впродовж усього життя, потрібна модернізація освітнього простору, заснована на інноваційних стратегіях з використанням новітніх досягнень науки і практики. Необхідно не стільки передавати студентам суму тих чи інших знань, скільки навчити здобувати ці знання самостійно, уміти орієнтуватися в інформаційному просторі, користуватися отриманими знаннями, що в цілому сприяє розвитку критичного мислення та формуванню професійних компетенцій, які надалі застосовуватимуться в умовах безперервної самоосвіти [3, 5].

Методологічною основою вищої медичної освіти має стати компетентнісний підхід, при якому компетентність трактується як одна з важливих характеристик особистості відповідності людини до посади, яку вона займає.

Саме тому пріоритетом сучасної вищої медичної освіти повинна стати особистість студента-медика, який в умовах навчально-професійної діяльності перебуває у постійному професійному та особистісному становленні. З урахуванням цього одним із завдань є навчити його навчитися, працювати, спілкуватися та жити.

Основними традиційними формами організації навчання студентів-медиків є: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Викладання клінічної дисципліни у порівнянні з вивченням теоретичних наук має свої особливості

У центрі навчання майбутніх лікарів традиційно є пацієнт, практична робота студентів біля ліжка хворого. Останнім часом ці клінічні зустрічі утруднюються в зв'язку зі зростанням кількості студентів, зменшенням доступності пацієнтів для студентів у спеціалізованих відділеннях лікарень, тиском етичних обмежень. Для подолання суперечностей, які при тому виникають, ефективними є різноманітні системи інтерактивної симуляції (імітації) клінічних ситуацій, які можуть бути корисними для засвоєння принципів прийняття медичних діагностичних і терапевтичних рішень. Симуляційні технології застосовуються на заняттях з внутрішньої медицини за

допомогою фантомів, у вигляді ділових ігор, а також при засвоєнні методів дослідження у безпечному навчальному середовищі, моделюванні хвороби [1, 2].

Необхідність і неминучість взаємозв'язку інновацій та традицій у розвитку педагогічної науки і практики ні у кого не викликають сумнівів. Навчання і лікування – ровесники самої людини, тому кожна країна дбайливо ставиться до досвіду поколінь, намагаючись зберегти усе найцінніше. У навчанні студентів потрібно зберегти унікальні організаційно-методичні досягнення вітчизняної вищої медичної школи, що забезпечували впродовж тривалого часу її безприкладну ефективність, – тобто високий рівень кваліфікації й віддачі медичних кадрів при крайній обмеженості їхньому фінансуванню [3, 4]. Але нині для підготовки висококваліфікованих фахівців, які мають професійні компетенції на сучасному рівні, в умовах інтеграції в загальноєвропейський освітній простір потрібно удосконалювати методологію викладання з урахуванням інноваційних освітніх технологій – з орієнтацією на міжнародні стандарти.

Ключ до міжнародної інтеграції – в оптимальному поєднанні фундаментальної, загально-професійної та спеціальної складових вищої медичної освіти. Національною є тільки система охорони здоров'я, а медицина як наука – завжди інтернаціональна. Потрібно знаходити методи поєднання традиційної, класичної та дистанційної форм навчання, які мають не виключати і не замінювати, а саме доповнювати одна одну.

Завжди ключовою позицією вітчизняної медичної школи було формування у студента клінічного мислення, що є фундаментальною основою підготовки майбутнього лікаря. Тому сліпе запровадження кредитно-модульної системи і зміщення акценту на підготовку до тестування на клінічних кафедрах ускладнює формування клінічного мислення і може призвести до зниження практичної підготовки лікарів [1, 2, 3]. Основний час практичних занять при вивченні клінічних дисциплін має проходити біля ліжка хворого, де студент самостійно засвоює здобуті під контролем викладача навички. Саме практика раннього контакту студентів з пацієнтами, допуск до навчання в умовах клініки студентів, незалежно від їхнього громадянства, відрізняє вітчизняну систему навчання лікаря від медичної освіти у США та країнах Заходу, – там закони захищають пацієнтів від будь-яких контактів з медиками, які не мають ліцензії на практику в країні, де відбувається обстеження або лікування. Це повинно підвищувати конкурентоспроможність вітчизняних медичних навчальних закладів на міжнародному ринку освітніх послуг [1, 2, 3].

Модернізація системи вищої освіти робить акцент саме на підвищенні ролі самостійної роботи студентів, що сприяє формуванню професійної ком-

петентності, забезпечує процес розвитку навичок самоорганізації і самоконтролю власної діяльності [4, 5].

Самостійна робота студентів – це планована робота, що виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі [3, 5]. Вона сприяє поглибленню і розширенню знань, формуванню інтересу до пізнавальної діяльності, розвитку здібностей та оволодінню прийомами процесу пізнання.

На кафедрі внутрішньої медицини № 3 з фізотриєю Полтавського державного медичного університету запроваджено новий курс «Пропедевтика внутрішніх хвороб», створений на базі освітньої платформи Moodle – системи керування курсами (електронного навчання), також відомої як система керування навчанням або віртуальне навчальне середовище.

Сьогодні ця система є найпоширенішою завдяки вдалому інтегруванню всіх складових освітнього процесу – можливість роботи з високоякісним навчальним контентом (відеолекції, навчальні відео, тести та завдання різного ступеня складності), структурування і визначення послідовності вивчення матеріалу, інтерактивність, чіткий контроль виконання завдань, використання різних шкал оцінки знань, організація проведення опитування, можливість інтеграції з освітніми платформами інших університетів по всьому світу [5, 6, 7].

І якщо сама платформа є універсальною, то саме насичення високоякісним і креативним контентом, сучасне структурування дисципліни (освітньої компоненти) є результатом плідної творчої діяльності співробітників кафедри. Можливість виконання ефективної самостійної роботи студентами, інтерактивний лекційний курс, проведення повноцінних

відробок практичних занять, допоміжна роль в проведеному практичному занятті, модульні контролю – ось як бачать викладачі кафедри перспективи використання курсу [2, 7]. Структурування навчального матеріалу щодо контенту лекцій, практичних занять та самостійної роботи для створення інтерактивного курсу вимагало перегляду всіх методичних матеріалів і, перш за все, силабусу. Був використаний досвід навчання на третьому рівні освіти, враховані помилки та недоліки, ще більше використані переваги такої форми.

Висновки.

Нові підходи у навчанні одразу перемістилися у центр уваги студентів, і це вже є помітним досягненням. Останні роки минули під прапором дистанційного навчання і висвітлили проблеми нашої освіти. Практично кожен день, спілкуючись зі студентами, викладачі чують слова схвалення початку аудиторних занять і бажання студентів приступити до набуття практичних навичок! І освітня платформа допомагає в цьому, студент приходить підготовлений до практичного заняття, не треба витратити цей найцінніший час на папірцеві тест-контролі, усні опитування тощо. Разом із тим всяка нова справа має недоліки, які треба усувати, тож є необхідність вдосконалення інтерфейсу інтерактивної самостійної роботи та лекцій; розміщення короткого навчального відео перед курсом про особливості користування інтерфейсом, демонстрація послідовності дій на сайті.

Така плідна комунікація зі студентами відбувається вперше, дійсно – це початок створення освітнього середовища, де студент має провідну роль. Наші студенти можуть, а головне, мають бажання навчатися з використанням самих прогресивних технологій сьогодення!

Література

1. Byelan OV, Borzykh OA, Lavrenko AV, Herasymenko ND, Digtar NI, Avramenko YAM, et al. Vydy, zasoby, formy y metody pedahohichnoho kontrolyu u vyshchij shkoli. Materialy naukovo-praktychna konferentsiya z mizhnarodnoyu uchastyu Aktual'ni pytannya lnhvistyky, profesynoyi lnhvododaktyky, psykhohohiyi i pedahohiky vyshchoyi shkoly; 2022; Poltava. Poltava: PDMU; 2022. s. 18-20. [in Ukrainian].
2. Borzykh OA, Lavrenko AV, Selikhova LH, Digtar NI, Avramenko YAM, Byelan OV, et al. Problemy i perspektyvy vyshchoyi medychnoyi osvity. Zb. tez dop. mizhnar. nauk.–prakt. konf. Realizyiyi, problemy ta perspektyvy vyshchoyi medychnoyi osvity; 2021; Poltava. Poltava: PDMU; 2021. s. 40-41. [in Ukrainian].
3. Gerasymenko ND, Borzykh OA, Lavrenko AV, Digtar NI, Avramenko YAM, Byelan OV, et al. Suchasni trendy rozvytku medychnoyi osvity. Zb. tez dop. mizhnar. nauk.–prakt. konf. Suchasni trendy rozvytku medychnoyi osvity: perspektyvy i zdobutky; 2022 Ber 24; Poltava. Poltava: PDMU; 2022. s. 64-66. [in Ukrainian].
4. Digtar NI, Borzykh OA, Lavrenko AV, Herasymenko ND, Byelan OV, Avramenko YAM, et al. Medychna osvita za novymy standartamy. aspekty vykladannya klinichnykh dystsyplin. Zb. tez dop. mizhnar. nauk.–prakt. konf. Medychna osvita za novymy standartamy: vyklyky ta intehratsiya v mizhnarodnyy osvitniy prostir; 2023 Ber 30; Poltava. Poltava: PDMU; 2023. s. 54-56. [in Ukrainian].
5. Potots'ka IS, Rybins'ka VA, Mats'ko NH, Savenko AA. Osobystisne stavlennya studentiv medychnoho navchal'noho zakladu do dystantsiynoho navchannya. Norwegian Journal of Development of the International Science. 2021;65:51-57. [in Ukrainian].
6. Sheremet IV, Vasylenko KS. Vykorystannya platformy MOODLE u pidhotovtsi studentiv spetsial'nosti «014 serednya osvita (zdorov'ya lyudyny)». «Osvitni'o-naukovyy prostir»/«Educational scientific space». 2021;(1):120-126. [in Ukrainian].
7. Isychko L, Dymar N, Vakaliuk I, Yuryk O, Bokova S. Moodle Innovation Learning Technology for Medical Education: From Theory to Practice. Journal of Pharmaceutical Research International. 2021;33(59A):245-260.